

Pravda a celek / Celek a „to pravé“

Všude tam, kde se tážeme na celek, tážeme se nutně také na jeho budost, a to dokonce bez ohledu na to, zda je onen celek ještě aktuální nebo zda už je celý minulostí. A všude tam, kde se tážeme na budost nějakého celku, dotazujeme se nutně zároveň na svou vlastní budost (resp své vlastní budosti). To má velmi pozoruhodné důsledky. Znamená to totiž, že tázání po celku není možné tam, kde se nenecháme celkovostí onoho uvažovaného celku nějak angažovat, strhnout, kde se nějak nenecháme přesvědčit, abychom na onom celku spolupracovali, abychom se na jeho celkovosti nějak podíleli, nějak se o nic přičinili. To lze interpretovat tak, že celost, celkovost je něčím, co „má být“, a že nás jistým zprostředkovaným způsobem oslovuje jako výzva i tam, kde původně a hlavně jde (nebo šlo) o výzvu, adresovanou někomu nebo něčemu jinému. Když jde o celek aktuální, je nám jeho celkovost výzvou k tomu, abychom i my přiložili ruce k dílu a napomohli jeho celkovosti, aby se uplatnila tak, jak „má být“, jak to je „správné“. A pokud jde o celek, který už aktuální není, je nám výzvou k tomu, abychom se jeho pravé, správné celkovosti domyslili, abychom ocenili, do jaké míry se mu zdařilo ji uskutečnit, a abychom jeho všechna selhání a všechny jeho nedůslednosti s porozuměním všem jeho „býti má“ poměřili a eventuálně promyslili, jak by bylo lépe, kdyby to celé proběhlo jinak. Nikdy nemůžeme dost přesně poznat, co se vskutku stalo, když nepochopíme, co se stát mělo.

(Písek, 990330-2.)